

ΕΪΠΑ

είπα, ρ. [αόρ. του ρ. λέγω], είπα. **1.** σκέφτηκα, αποφάσισα. (Λαϊκό τραγούδι: ν' αναστενάξω ήθελα φοβούμαι μην ποθάνω, γιατί άλλη μια αναστέναξα κι **είπα** το νου μου χάνω // κάτω στον Πειραιά, στο μουράγιο, **είπα** να σκοτωθώμα τον άγιο). **2.** στην προστακτ. **πες**, υπόθεσε. (Λαϊκό τραγούδι: μια γυναίκα **πες** πως πέρασε, χάρδια και φιλιά σε κέρασε). **3.** ως επιφών. **είπα!** τραγουδιστικό επιφών. της Μαρίκας Νίνου· βλ. και λ. [λέω](#). (Ακολουθούν 251 φρ.)·

- άκου να σου πω! ή άκουσε να σου πω! βλ. λ. [ακούω](#)·

- άλλο να σου πω κι άλλο να ακούσεις, βλ. λ. άλλος·

- απ' το πες πες, βλ. φρ. απ' το λέγε λέγε, λ. [λέω](#)·

- απόψε θα τα πούμε όλα, βλ. φρ. εδώ θα τα πούμε όλα·

- αρκεί που το 'πες, βλ. λ. [αρκεί](#)·

- ας πει ό,τι θέλει ή ας πει ό,τι θέλει να πει, βλ. φρ. ό,τι θέλει ας πει·

- ας πούμε, **α.** ας υποθέσουμε: «ας πούμε πως έρχεται αυτή τη στιγμή και σου ζητάει εξηγήσεις ο αδερφός της γκόμενάς σου. Τι θα κάνεις;». **β.** λέγεται στην περίπτωση που προτείνουμε κάτι σε κάποιον: «πού να τρέχουμε βραδιάτικα; -Ας πούμε στα μπουζούκια». **γ.** παραδείγματος χάρη: «παίρνουμε τρία ποτά και τα αναμειγνύουμε, ας πούμε, ούζο, ουίσκι και βότκα. Ξέρετε τι θα προκύψει; Χειροβομβίδα!». **δ.** επαναλαμβάνεται συχνά πυκνά από κάποιον σε μια διήγησή του: «όπως ερχόμουν, ήρθα ας πούμε φάτσα κάρτα με τον ανταγωνιστή μου και ας πούμε συμφωνήσαμε να πουλάμε στην ίδια τιμή τα εμπορεύματά μας, γιατί ας πούμε συμφέρει και στους δυο μας»·

- ας πούμε πως... ή ας πούμε ότι..., βλ. φρ. πες πως(...)

- άσε να σε χέσουνε κι αν σε πλύνουν, πες μου τό, βλ. λ. [πλένω](#)·

- αυτά είπε ο καράς και τίναξε τα πέταλα ο φουκαράς, βλ. λ. [καράς](#)·

- αυτά μας τα 'παν κι άλλοι, έκφραση που λέγεται με ειρωνική διάθεση σε άτομο που προσπαθεί να δικαιολογηθεί για κάποιο ατόπημά του ή για να μας πείσει για κάτι, που θα αποβεί προς όφελός του: «εμένα μη μου λες πως άργησες, επειδή είχε πολλή κίνηση στο δρόμο, γιατί αυτά μας τα 'παν κι άλλοι, όταν αργούσαν στη δουλειά τους || είσαι γελασμένος, αν νομίζεις πως πιστεύω όλα όσα μ' αραδιάζεις για επιτυχίες και κέρδη, γιατί αυτά μας τα 'παν κι άλλοι, που ήθελαν μα με βάλουν στο χέρι»· βλ. και φρ. *μας τα 'παν άλλοι*·

- αυτό θα πει ατυχία! βλ. λ. ατυχία·

- αυτό θα πει τύχη! βλ. λ. τύχη·

- αυτό να μου πεις! βλ. λ. [αυτός](#)·

- γαμίσαι κόρη μ', χαίρεσαι, στη γέννα θα τα πούμε, βλ. λ. [γέννα](#)·

- για να πούμε και του στραβού το δίκιο, βλ. λ. [δίκιο](#)·

- για να πω τη μαύρη αλήθεια ή για να πούμε τη μαύρη αλήθεια, βλ. λ. [αλήθεια](#)·

- για να πω την αλήθεια ή για να πούμε την αλήθεια, βλ. λ. [αλήθεια](#)·

- για να πω την αμαρτία μου, βλ. λ. [αμαρτία](#)·

- για να πω την καθαρή αλήθεια ή για να πούμε την καθαρή αλήθεια, βλ. λ. [αλήθεια](#).
- για να πω την πάσα αλήθεια ή για να πούμε την πάσα αλήθεια, βλ. λ. [αλήθεια](#).
- για να πω την πικρή αλήθεια ή για να πούμε την πικρή αλήθεια, βλ. λ. [αλήθεια](#).
- για να σου πω! απειλητική έκφραση σε ενοχλητικό άτομο: «για να σου πω, δε σταματάς, επιτέλους, αυτή την γκρίνια!». Το για τονισμένο. Συνών. για να δεις(!).
- δε θα πει τίποτα! βλ. φρ. δε λες τίποτα! βλ. λ. λέω.
- δε θα πεις λέξη, βλ. λ. [λέξη](#).
- δε μας τα 'πες αυτά! έκφραση απορίας, έκπληξης ή δυσφορίας στην πρόταση κάποιου η οποία κλείνει μια συζήτηση που, ανάλογα, τη θεωρούμε συμφέρουσα, επικοδομητική ή απαράδεκτη: «μόλις τελειώσει η δουλειά, ο καθένας απ' τους εργάτες θα πάρει πριμ κι από ένα σεβαστό ποσό. -Δε μας τα 'πες αυτά! || μόλις τελειώσει η δουλειά, όλοι οι εργάτες θ' απολυθούν. -Δε μας τα 'πες αυτά!». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το α'.
- δε σ' είπαμε και καμπούρη! βλ. λ. [καμπούρης](#).
- δε χρειάζεται να πω πως... ή δε χρειάζεται να πω ότι..., βλ. λ. [χρειάζομαι](#).
- δε χρωστάει να πει καλή κουβέντα σε κανέναν, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- δε χρωστάει να πει καλό λόγο σε κανέναν, βλ. λ. [λόγος](#).
- δείξε μου το φίλο σου, να σου πω ποιος είσαι, βλ. λ. [φίλος](#).
- δεν είπα ακόμη την τελευταία κουβέντα, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- δεν είπα ακόμη την τελευταία λέξη, βλ. λ. [λέξη](#).
- δεν είπα ακόμη τον τελευταίο λόγο, βλ. λ. [λόγος](#).
- δεν είπα γρυ, βλ. λ. [γρυ](#).
- δεν είπε αχ ή δεν πρόλαβε να πει αχ, βλ. λ. αχ.
- δεν είπε γρυ ή δεν πρόλαβε να πει γρυ, βλ. λ. [γρυ](#).
- δεν είπε κιχ ή δεν πρόλαβε να πει κιχ, βλ. λ. κιχ.
- δεν είπε κουβέντα, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- δεν είπε λέξη, βλ. λ. [λέξη](#).
- δεν είπε όλα τα γράμματα (ενν. ο παπάς, ο ψάλτης), βλ. λ. [γράμμα](#).
- δεν είπες να..., δε θέλησες, δεν αποφάσισες: «δεν είπες να περάσεις μια φορά απ' το γραφείο μου, να κουβεντιάσουμε με την ησυχία μας». (Λαϊκό τραγούδι: άπονη ζωή μας πέταξες στου δρόμου την άκρη, μας αδίκησες, ούτε μια στιγμή **δεν είπες** να μας διώξεις το δάκρυ, μας κυνήγησες).
- δεν μπορώ να πω, βλ. λ. δε λέω.
- δεν ξέρει τι θα πει... ή δεν ξέρει τι πάει να πει..., **α.** έχει άγνοια για κάτι, δεν έχει εμπειρία αναφορικά με κάτι,

στερείται τη σημασία του: «είναι τόσο αγράμματος, που δεν ξέρει τι θα πει βιβλίο || ζει απομονωμένος σ' ένα καλύβι και δεν ξέρει τι θα πει ηλεκτρισμός || όποιος δεν πόνεσε όσο πόνεσα εγώ, δεν ξέρει τι πάει να πει πόνος». (Λαϊκό τραγούδι: *αυτά λοιπόν τα νέα της Αλεξάντρας που έλεγε **δεν ξέρω τι θα πει άντρας***). **β.** ειρωνική έκφραση σε άτομο που δε γνώριζε την πραγματική αξία που είχε κάποιος ή κάτι: «ήρθε να με δειρεί ο τάδε, αλλά δεν ήξερε τι θα πει άντρας με καρδιά || ήθελε να κάνουμε μια κόντρα με τ' αυτοκίνητά μας, αλλά δεν ήξερε τι πάει να πει Πόρσε». (Λαϊκό τραγούδι: ***δεν ήξερες, Μπενίτο μου, το τι θα πει Ελλάδα, σου δώσαμε ένα μάθημα και πήρες την κρυάδα***).

- *δεν ξέρει τι θα πει ναι ή δεν ξέρει τι πάει να πει ναι*, βλ. λ. [ναι](#).

- *δεν ξέρει τι θα πει όχι ή δεν ξέρει τι πάει να πει όχι*, βλ. λ. [όχι](#).

- *δεν ξέρει τι θα πει σπίτι ή δεν ξέρει τι πάει να πει σπίτι*, βλ. λ. [σπίτι](#).

- *δεν ξέρω τι να πω!* αδυνατώ να εκφέρω γνώμη, αδυνατώ να πω το παραμικρό για κάτι που μου αναφέρουν, και που με εκπλήσσει αρνητικά: «έπιασαν το γιο του τάδε με ναρκωτικά. -Δεν ξέρω τι να πω, γιατί είχα την εντύπωση πως αυτό το παιδί ήταν απ' τα καλύτερα παιδιά || ο τάδε με την τάδε χώρισαν. -Δεν ξέρω τι να πω, γιατί αυτοί ήταν τόσο ερωτευμένοι!».

- *δεν ξέρω τι να πω και τι να κάνω!* βλ. λ. [κάνω](#).

- *δεν υπάρχει κακός λόγος, όταν ξέρεις να τον πεις, κι άσχημο φαγητό, όταν ξέρεις να το μαγειρέψεις*, βλ. λ. [ξέρω](#).

- *εδώ θα τα πούμε όλα*, επιθετική ή προκλητική έκφραση σε κάποιον για ξεκαθάρισμα της στάσης ή της θέσης μας πάνω σε κάποιο θέμα με τη διεξοδική συζήτηση που θα ακολουθήσει: «δε θέλω υπεκφυγές και μασημένα λόγια, γιατί, μια και βρεθήκαμε, εδώ θα τα πούμε όλα».

- *είπα και ελάλησα*, μίλησα κατηγορηματικά: «είπα και ελάλησα και δε θέλω αντιρρήσεις». (Λαϊκό τραγούδι: *και το δικό μου το κρασί σταλιά νερό δεν παίρνει. **το είπα και το λάλησα**: ό,τι απαιτώ θα γένει!*).

- *είπα και ελάλησα και αμαρτίαν ουκ έχω*, βλ. λ. [αμαρτία](#).

- *είπα κι εγώ!* **α.** έκφραση που επιβεβαιώνει θετικά ή αρνητικά την υποψία μας για την απόφαση κάποιου να έρθει να μας συναντήσει: «ήρθα να σου δώσω τα δανεικά που σου πήρα. -Είπα κι εγώ! (αν ήταν δηλ. δυνατό να μη μου τα έφερνες) || ήρθα να σου πω, πως δεν έχω να σου δώσω τα δανεικά που σου πήρα. -Είπα κι εγώ! (αν ήταν δηλ. δυνατό να μου τα επιστρέψεις)». **β.** έκφραση που επικροτεί την απόφαση του συνομιλητή μας να πράξει σύμφωνα με την κοινή λογική: «μπορεί να μ' έριξε στη δουλειά, αλλά, επειδή είναι αδερφός μου, δε θα του κάνω μήνυση. -Είπα κι εγώ!». **γ.** έκφραση με την οποία δηλώνουμε πως ποτέ δεν ήταν δυνατό να συμβεί αυτό που μας αναφέρεται, γιατί είναι ανάρμοστο, αταίριαστο, απαράδεκτο: «κάποια στιγμή σήκωσε το χέρι του να χτυπήσει τον πατέρα του, αλλά την τελευταία στιγμή συνήλθε και το κατέβασε ντροπιασμένος. -Είπα κι εγώ!», δηλ. αν ήταν ποτέ δυνατό να χτυπήσει τον πατέρα του. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *όχι*.

- *είπα, ξείπα*, αναιρώ όσα είπα ή όσα υποσχέθηκα: «μου είχες υποσχεθεί πως θα μου 'δινες εκείνα τα δανεικά που σου ζήτησα. -Είπα, ξείπα».

- *είπα ξείπα, χέζω πάνω στο λόγο μου*, βλ. λ. [λόγος](#).

- *είπα την αλήθεια στο φίλο μου κι έγινε εχθρός μου*, βλ. λ. [αλήθεια](#).

- *είπα την προσευχή μου*, βλ. λ. προσευχή.

- *είπαμε άσχημα λόγια*, βλ. λ. [λόγος](#).

- *είπαμε άσχημες κουβέντες*, βλ. λ. [κουβέντα](#).

- είπαμε βαριά λόγια, βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπαμε βαριές κουβέντες, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- είπαμε δυο κουβέντες, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- είπαμε δυο κουβέντες παραπάνω, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- είπαμε δυο λέξεις, βλ. λ. [λέξη](#)·
- είπαμε δυο λέξεις παραπάνω, βλ. λ. [λέξη](#)·
- είπαμε δυο λόγια, βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπαμε δυο λόγια παραπάνω, βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπαμε πικρά λόγια, βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπαμε πικρές κουβέντες, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- είπαμε σκληρά λόγια, βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπαμε σκληρές κουβέντες, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- είπαμε της γριάς να κλάσει κι αυτή ξεκλωώθηκε ή είπαμε της γριάς να κλάσει κι αυτή ξεπατώθηκε ή είπαμε της γριάς να κλάσει κι αυτή χέστηκε, βλ. λ. [κλάνω](#)·
- είπαμε του λωλού να κλάσει κι έβγαλε τον κώλο του, βλ. λ. [κλάνω](#)·
- είπαμε του τρελού να χέσει, έβγαλε και τ' άντερά του, βλ. λ. [χέζω](#)·
- είπαν άσχημα λόγια (κάποιοι για κάποιον), βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπαν κακά λόγια (κάποιοι για κάποιον), βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπαν καλά λόγια (κάποιοι για κάποιον), βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπαν στον τρελό να χέσει κι αυτός ξεκλωώθηκε, βλ. λ. [χέζω](#)·
- είπε ο γάιδαρος τον πετεινό κεφάλια, βλ. λ. [γάιδαρος](#)·
- είπε ο Εβραίος να πάει στο παζάρι κι έτυχε μέρα Σάββατο, βλ. λ. [Εβραίος](#)·
- είπε πάλι τον καλό του το λόγο! βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπε πάλι τον καλό του το λόγο, βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπε τη μαγική λέξη, βλ. λ. [λέξη](#)·
- είπες τίποτα; βλ. λ. [τίποτα](#)·
- εκεί που θα λέγαμε δόξα σοι ο Θεός, είπαμε βόηθα Παναγιά ή εκεί που θα λέγαμε δόξα σοι ο Θεός, είπαμε Παναγία βοήθα, βλ. λ. [Θεός](#)·
- έλα να σου πω δυο λεξούλες, βλ. λ. λεξούλα·

- ένα λόγο είπα, βλ. λ. [λόγος](#).
- έννοια σου και θα τα πούμε! βλ. λ. [έννοια](#)!
- έτσι σου είπαν να λες; βλ. λ. [έτσι](#).
- έχω να πω (κάτι), **α.** (για πνευματικούς δημιουργούς) λέγεται στην περίπτωση που έχω σημαντικά πράγματα να εκφράσω: «δε θα του δεις να βγαίνει κάθε τόσο στα τηλεοπτικά παράθυρα, αλλά, όταν έχει να πει κάτι, γράφει ένα βιβλίο || όταν έχει να πει κάτι αυτός ο ζωγράφος, κάνει μια έκθεση ζωγραφικής». **β.** λέγεται στην περίπτωση που θέλουμε να δηλώσουμε ή να εκφέρουμε τη γνώμη μας για κάτι: «δεν ξέρω τι λένε οι άλλοι για το άτομό του, αν όμως ρωτήσεις εμένα, έχω να πω ότι είναι καλός άνθρωπος».
- έχω να σου πω δυο λόγια (λογάκια), βλ. λ. [λόγος](#).
- θα πει, σημαίνει, δηλώνει: «αυτό που σου λέω θα πει πως δε θα κάνουμε μαζί τη δουλειά, κατάλαβες;». (Λαϊκό τραγούδι: μάγκας **θα πει** κιμπάρης, μάγκας θα πει σωστός μποέμης και ντερβίσης και πάντα κοσμικός, μποέμης και ντερβίσης και Θεσσαλονικιός). βλ. και φρ. τι θα πει.
- θα πεις κι ένα τραγούδι, βλ. λ. [τραγούδι](#).
- θα πούμε τη δραχμή δραχμούλα, βλ. λ. [δραχμή](#).
- θα πούμε το νερό νεράκι, βλ. λ. [νερό](#).
- θα πούμε το ψωμί ψωμάκι, βλ. λ. [ψωμί](#).
- θα σε κάνω να πεις το δεσπότη Παναγιώτη, βλ. λ. [δεσπότης](#).
- θα σου πω δυο κουβέντες, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- θα σου πω δυο λέξεις, βλ. λ. [λέξη](#).
- θα σου πω δυο λόγια, βλ. λ. [λόγος](#).
- θα σου πω καμιά κουβέντα! βλ. λ. [κουβέντα](#).
- θα τα πούμε, **α.** (απειλητικά) θα έρθει ο καιρός που θα δώσουμε τις απαραίτητες εξηγήσεις, που θα εξηγηθούμε, που θα λογαριαστούμε: «τώρα που με βρήκες στις δυσκολίες μου, μου κάνεις το μάγκα, αλλά θα τα πούμε». **β.** θα μαλώσουμε, θα έρθουμε στα χέρια: «όποτε θέλεις, είμαι στη διάθεσή σου και τότε θα τα πούμε». (Λαϊκό τραγούδι: κι αν ποτέ συναντηθούμε, τότε θα τα ξαναπούμε, τότε θα λογαριαστούμε, τότε οι δυο μας **θα τα πούμε**). Πολλές φορές, ακολουθεί το *ένα χεράκι*.
- θα το πει το τραγούδι, βλ. λ. [τραγούδι](#).
- θα τον κάνω να πει ήμαρτον! βλ. λ. ήμαρτον(!).
- θα του το πούμε κι άμα θέλει ή θα του το πω κι άμα θέλει, (ειρωνικά) αναφορά σε υποτιθέμενο πρόσωπο, από το οποίο υποτίθεται πως πρέπει να πάρουμε την άδεια, όταν μας ζητάει κάποιος οικονομική ή άλλη εξυπηρέτηση και δε θέλουμε ή δεν έχουμε σκοπό να τον εξυπηρετήσουμε: «δάνεισέ μου σε παρακαλώ εκατό χιλιάδικα. -Θα του το πούμε κι άμα θέλει». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του.
- θα του το πω (απ') έξω (απ') έξω, βλ. λ. έξω.
- θα του το πω απέξω απέξω, βλ. λ. απέξω.

- θέλω να πω, βλ. λ. [θέλω](#).
- θέλω να σου πω δυο λόγια (λογάκια), βλ. λ. [λόγος](#).
- και πες πες ή κι απ' το πες πες, βλ. φρ. και λέγε λέγε, λ. [λέω](#).
- καταριέμαι το παιδί μου, αλλά, αν πεις αμήν, σε σφάζω, βλ. λ. παιδί.
- κάτι μας είπες τώρα! βλ. λ. [κάτι](#).
- κάτι πάει να πει, βλ. λ. [κάτι](#).
- κι όπως σου είπα ή κι όπως είπαμε, έκφραση με την οποία υπενθυμίζουμε στο συνομιλητή μας αυτό που του είπαμε ή του υποσχεθήκαμε προηγουμένως, με σκοπό να τον ευθαρρύνουμε: «εσύ ξεκίνα τη δουλειά, κι όπως σου είπα. Εδώ είμ' εγώ || πήγαινε να τη ζητήσεις απ' τον πατέρα της, κι όπως είπαμε. Θα πω τα καλύτερα λόγια για σένα».
- μας τα 'παν άλλοι (ενν. τα κάλαντα), **α.** δηλώνει την άρνηση κάποιου, όταν τα παιδιά του ζητούν την άδεια να του ψάλλουν τα κάλαντα, με το στερεότυπο να τα πούμε; Η άρνηση αυτή έγκειται στο ότι άλλα παιδιά προηγουμένως του έψαλαν τα κάλαντα. **β.** ειρωνική έκφραση σε άτομο που μας ζητάει κάτι που δεν είμαστε διαθετειμένος να του το δώσουμε. **γ.** ειρωνική έκφραση σε άτομο που μας αναγγέλλει κάτι που μας είναι ήδη γνωστό από άλλη πηγή· βλ. και φρ. μας τα 'παν κι άλλοι.
- μας τα 'παν κι άλλοι, ειρωνική ή επιθετική έκφραση σε κάποιον που μας απειλεί φραστικά, με την έννοια πως και άλλοι μας απείλησαν, αλλά βρέθηκαν εκτεθειμένοι: «αν πεις ξανά κακό για μένα, θα σε σπάσω στο ξύλο. - Μας τα 'παν κι άλλοι»· βλ. και φρ. μας τα 'παν άλλοι.
- με το πες πες, βλ. φρ. με το λέγε λέγε, λ. [λέω](#).
- μεγάλη μπουκιά φάε, μεγάλη κουβέντα μην πεις, βλ. λ. [μπουκιά](#).
- μεγάλη μπουκιά φάε, μεγάλο λόγο μην πεις, βλ. λ. [μπουκιά](#).
- μεγάλο σκατό φάε, μεγάλη κουβέντα μην πεις, βλ. λ. [σκατό](#).
- μεγάλο σκατό φάε, μεγάλο λόγο μην πεις, βλ. λ. [σκατό](#).
- μέχρι να πεις αμήν, βλ. λ. αμήν.
- μέχρι να πεις ένα, βλ. λ. [ένας](#).
- μέχρι να πεις καλημέρα, λες καληνύχτα, βλ. λ. [καλημέρα](#).
- μέχρι να πεις κρεμμύδι, βλ. λ. [κρεμμύδι](#).
- μέχρι να πεις κύμινο, βλ. λ. κύμινο.
- μέχρι να πεις τρία, βλ. λ. [τρία](#).
- μη μου (το) πεις! έκφραση με την οποία αρνούμαστε προσωρινά σε κάποιον να μας πει κάτι που υποπτευόμαστε πως είναι κακό ή δυσάρεστο. (Τραγούδι: **μη μου το πεις, οι παλιοί μας φίλοι μην το πεις για πάντα φύγαν**). Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το όχι· βλ. και φρ. μη μου (το) λες! λ. [λέω](#).
- μην πεις για να μη σου πούνε, βλ. φρ. μη λες για να μη σου λένε, λ. [λέω](#).

- μην πεις δεύτερη κουβέντα, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- μην πεις δεύτερο λόγο, βλ. λ. [λόγος](#).
- μην πεις κουβέντα! ή να μην πεις κουβέντα! βλ. λ. [κουβέντα](#).
- μην πεις λέξη! ή να μην πεις λέξη! βλ. λ. [λέξη](#).
- μην πεις μιλιά! ή να μην πεις μιλιά! βλ. λ. [μιλιά](#).
- μην το πεις ούτε γι' αστείο, βλ. λ. [αστείος](#).
- μην το πεις ούτε στο δεσπότη ή μην το πεις ούτε του δεσπότη, βλ. λ. [δεσπότης](#).
- μην το πεις ούτε στον γκραν πάπα ή μην το πεις ούτε στον γκραν πάπα ή μην το πεις ούτε του γκραν πάπα, βλ. λ. [πάπας](#).
- μην το πεις ούτε στον παπά ή μην το πεις ούτε στον παπά ή μην το πεις ούτε του παπά, βλ. λ. [παπάς](#).
- μην το πεις πουθενά, βλ. λ. [πουθενά](#).
- μην το πεις σε κανέναν, βλ. λ. κανέναν.
- μια κουβέντα είπα, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- μόλις είπα να..., μόλις αποφάσισα, τη στιγμή που αποφάσισα να...: «μόλις είπα να σου τηλεφωνήσω, μου τηλεφώνησες εσύ»
- μου 'πες σου 'πα, βλ. φρ. τα μου 'πες σου 'πα.
- μου το 'πε αποσπόντα, βλ. λ. [αποσπόντα](#).
- μου το 'πε ένα πουλάκι ή μου το 'πε το πουλάκι, βλ. λ. πουλάκι.
- μπορώ να πω, βλ. λ. [μπορώ](#).
- να πούμε ή να 'ούμ' ή να 'ούμε, έκφραση που αναφέρεται συχνά πυκνά στην κουβέντα κάποιου χωρίς λόγο, αλλά μόνο και μόνο από κακιά συνήθεια: «ήταν, να πούμε, αυτή με την αδερφή της και τη στιγμή, να πούμε, που μ' είδε, έκανε να 'ούμ' σαν τρελή απ' τη χαρά της»
- να σου πει ο παπάς στ' αφτί κι ο διάκος στο κεφάλι, βλ. λ. [παπάς](#).
- να σου πει ο παπάς στ' αφτί κι ο διάκος στο ριζάφτι, βλ. λ. [παπάς](#).
- να τα πούμε; (ενν. τα κάλαντα), στερεότυπη έκφραση των παιδιών, όταν ζητούν την άδεια από κάποιον νοικοκύρη, νοικοκυρά ή καταστηματάρχη να του ψάλλουν τα κάλαντα.
- να του το πούμε κι άμα θέλει ή να του το πω κι άμα θέλει, βλ. φρ. θα του το πούμε κι άμα θέλει.
- ξέρω τι θα πει ή ξέρω τι πάει να πει, έκφραση με την οποία θέλουμε να δηλώσουμε την εμπειρία μας για κάτι δυσάρεστο, κακό ή επίπονο, ξέρω τι σημαίνει: «εμένα μη μου μιλάς για φτώχεια, γιατί ξέρω τι πάει να πει φτώχεια || εμένα μη μου μιλάς για κούραση, γιατί στις οικοδομές που δουλεύω ξέρω τι θα πει κούραση»
- ο γιατρός είπε, σ' ό,τι λέει, να λέμε ναι, βλ. λ. [γιατρός](#).

- ο καλόγηρος είπε το ψάρι φακή και το 'φαγε Σαρακοστή, βλ. λ. καλόγηρος·
- όποιος πει κακό για μας, να του βγει το μάτι σαν λουκουμάς, βλ. λ. μάτι·
- όπως σου είπα, βλ. λ. όπως·
- όσο να πεις, βλ. λ. όσος·
- ό,τι θέλει ας πει, βλ. λ. [ό,τι](#)·
- ό,τι και να πεις, βλ. λ. [ό,τι](#)·
- ό,τι και να σου πω είναι ψέμα ή ό,τι και να σου πω θα είναι ψέμα, βλ. λ. ψέμα·
- ό,τι και να του πεις, βλ. λ. [ό,τι](#)·
- ό,τι πεις εσύ, βλ. λ. [ό,τι](#)·
- ό,τι πεις εσύ αφεντικό! βλ. λ. αφεντικό·
- ούτε αχ δε θα πω, βλ. λ. [ούτε](#)·
- ούτε ο γκραν πάπας να το πει, βλ. λ. [πάπας](#)·
- ούτε στον παπά να μην το πεις ή ούτε στου παπά να μην το πεις ή ούτε του παπά να μην το πεις, βλ. λ. [παπάς](#)·
- παρ' τονε στο γάμο σου να σου πει και του χρόνου! βλ. λ. γάμος·
- πες αλεύρι! βλ. λ. αλεύρι·
- πες για τ' όνομά μου, βλ. λ. [όνομα](#)·
- πες καμιά καλή κουβέντα! ή πες μια καλή κουβέντα! βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- πες κανέναν (κάναν) καλό λόγο! ή πες έναν καλό λόγο! βλ. λ. [λόγος](#)·
- πες μας κι άλλα γούμενε, βλ. λ. [γούμενος](#)·
- πες μου με ποιον πας, να σου πω ποιος είσαι, βλ. συνηθέστ. πες μου ποιος είναι ο φίλος σου, να σου πω ποιος είσαι·
- πες μου ποιος είναι ο φίλος σου, να σου πω ποιος είσαι, βλ. λ. [φίλος](#)·
- πες ο ένας, πες ο άλλος, (ιδίως με αρνητική διάθεση) κατά τη διάρκεια της κουβέντας, με σταδιακή ανταλλαγή λόγων: «πες ο ένας, πες ο άλλος σε λίγο ήρθε η στιγμή που πιάστηκαν στα χέρια». Πρβλ.: κάτι μου 'πε, κάτι είπα το αγόρι μου κι εγώ, κάναμε καβγά μεγάλο, φτάσαμε στο χωρισμό! (Λαϊκό τραγούδι)·
- πες ό,τι καταλαβαίνεις, βλ. λ. [καταλαβαίνω](#)·
- πες πως... ή πες ότι..., υπόθεσε ή πάρ' το ως δεδομένο: «πες πως έρχεται τώρα αυτός που σε κυνηγάει, τι θα κάνεις; || πες ότι σου πέφτει το λαχείο, τι θα κάνεις;»·
- πες πως το 'χω στο τσεπάκι μου, βλ. λ. τσεπάκι·
- πες τα (ενν. τα κάλαντα), θετική απάντηση σε παιδί που με τη φρ. να τα πούμε; μας ζητάει την άδεια να μας πει

τα κάλαντα·

- πες τα ν' αγιάσει το στόμα σου! (το στοματάκι σου!), βλ. λ. στόμα·
- πες τα χρυσόστομε! βλ. λ. [χρυσόστομος](#)·
- πες το! προτροπή σε κάποιον που βλέπουμε πως διστάζει να μας πει αυτό που θέλει·
- πες το καθαρά, βλ. λ. [καθαρός](#)·
- πες το κι έγινε, έκφραση που δηλώνει πως είμαστε έτοιμοι να πραγματοποιήσουμε αμέσως την επιθυμία κάποιου. (Λαϊκό τραγούδι: **πες το κι έγινε**, πες το κι έγινε μωρό μου)·
- πες το με δικά σου λόγια, βλ. λ. [λόγος](#)·
- πες το ν' αγιάσει το στόμα σου! (το στοματάκι σου!), βλ. λ. στόμα·
- πες το χρυσόστομε! βλ. λ. [χρυσόστομος](#)·
- πες το ψέμα! ή πες το ψέματα! βλ. λ. ψέμα·
- πες του δυο κουβέντες! βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- πες του δυο λέξεις! βλ. λ. [λέξη](#)·
- πες του δυο λόγια! βλ. λ. [λόγος](#)·
- πες του καμιά κουβέντα! βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- πες του καμιά λέξη! βλ. λ. [λέξη](#)·
- πες του κανένα λόγο! βλ. λ. [λόγος](#)·
- πες του χαιρετίσματα, βλ. λ. [χαιρετίσματα](#)·
- ποιος το 'πε; δηλώνει έντονη ή ειρωνική άρνηση να συμμορφωθούμε προς τις υποδείξεις κάποιου: «απαγορεύεται να μπεις μέσα. -Ποιος το 'πε;»·
- πόσες φορές σου το 'πα! βλ. λ. [φορά](#)·
- πώς είπατε; ή πώς είπες; βλ. λ. [πώς](#)·
- σ' είπαμε γριά να κλάνεις, αλλά μην το παρακάνεις, βλ. λ. [κλάνω](#)·
- σ' είπαμε, κυρά, να κλάνεις, αλλά μην το παρακάνεις, βλ. λ. [κλάνω](#)·
- σαν πολλά μας τα 'πες! ή σαν πολλά μου τα 'πες! βλ. λ. [πολύς](#)·
- σημείωσε αυτό που θα σου πω, βλ. λ. σημειώνω·
- στάσου να σου πω, βλ. λ. [στέκομαι](#)·
- στο 'πα, σε προειδοποίησα. (Δημοτικό τραγούδι: **στο 'πα** και στο ξαναλέω στο γιαλό μην κατεβείς)·
- συ είπας, ειρωνική έκφραση, με την οποία επιβεβαιώνουμε τα λόγια του συνομιλητή μας, μόνο και μόνο για να

τον μειώσουμε: «πιστεύεις πως εγώ έκλεψα τον αναπήρα σου; -Συ είπας». Απάντηση που έδωσε ο Χριστός στον Ιούδα, κατά τη διάρκεια του Μυστικού Δείπνου, όταν τον ρώτησε αν ήταν αυτός που θα τον παρέδιδε στους διώκτες του, καθώς και στον Καϊάφα, όταν τον ρώτησε αν ήταν ο Υιός του Θεού. Πρβλ: *ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰούδας ὁ παραδιδὸς αὐτὸν εἶπε· μήτι ἐγὼ εἶμι, ραββί; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας (Ματθ. κς΄ 25) || σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας (Ματθ. κς΄ 64)*.

- τα είπαμε, κουβεντιάσαμε το επίμαχο θέμα: «αφού τα είπαμε, γιατί επανέρχεσαι στα ίδια;». (Λαϊκό τραγούδι: *χτύπα με φίλε, χτύπα με, πάρε μαχαίρι, τρύπα με, είμαι τρελή, τα είπαμε, χτύπα και ξαναχτύπα με*).

- τα είπαμε απάνω απάνω, βλ. λ. [απάνω](#).

- τα μου 'πες σου 'πα, οι συνεχείς υπεκφυγές, οι δικαιολογίες, οι συνεχείς υπαναχωρήσεις: «θέλω ν' αφήσεις τα μου 'πες σου 'πα και να μου μιλήσεις καθαρά και ξάστερα || άσε τα μου 'πες σου 'πα και πες μου πότε θα μου φέρεις τα λεφτά που μου χρωστάς». (Λαϊκό τραγούδι: *σε βαρέθηκα και σπάσε και τα μου 'πες σου 'πα άσε, όλο θα και θα και θα, σπάσε βρε παραμυθά*).

- τα 'παμε ένα χέρι (χεράκι), βλ. λ. [χέρι](#).

- τα 'πε νεράκι, βλ. λ. νεράκι.

- τα 'πε νερό, βλ. λ. [νερό](#).

- τα 'πε χαρτί και καλαμάρι, βλ. λ. χαρτί.

- τα σου 'πα μου 'πες, **α.** οι δικαιολογίες, οι υπεκφυγές: «άσε τα σου 'πα μου 'πες και πες μας πώς ακριβώς έγιναν τα πράγματα». **β.** οι συνεννοήσεις ανάμεσα σε δυο άτομα ή σε δυο ομάδες ατόμων: «νομίζω πως δε συμφώνησαν, γιατί είναι ακόμα στα σου 'πα μου 'πες».

- την είπε! (ενν. την ανοησία του, την κοτσάνα του), βλ. φρ. την πέταξε! λ. πετώ.

- τι είπαμε! έκφραση με την οποία υπενθυμίζουμε σε κάποιον, τη στιγμή που ετοιμάζεται να ενεργήσει αντίθετα με την υπόδειξη ή τη συμβουλή μας που προηγήθηκε, πως υποσχέθηκε ότι θα την τηρήσει. βλ. και φρ. τι λέγαμε! λ. λέω.

- τι είπε; δηλώνει έκπληξη ή δυσφορία για αυτά που είπε κάποιος αναφορικά με μας: «είπε πως του χρωστάς ένα εκατομμύριο. -Τι είπε; || είπε πως άμα σε συναντήσει θα σε σπάσει στο ξύλο. -Τι είπε;».

- τι είπε τώρα! δηλώνει κατάπληξη στα λεγόμενα κάποιου: «αν θες να μάθεις, ο τάδε χώρισε. -Τι είπε τώρα! Αυτός μόλις προχτές παντρεύτηκε!». Ο ομιλών στρέφει το βλέμμα του σε άλλη κατεύθυνση από αυτή που βρίσκεται ο συνομιλητής του, σαν να απευθύνεται σε κάποιο τρίτο πρόσωπο.

- τι ήθελα και το 'πα; βλ. λ. [θέλω](#).

- τι θα πει, **α.** τι σημαίνει, ποια είναι η ερμηνεία του: «τι θα πει λιμοκοντόρος;». **β.** δηλώνει αντίρρηση ή αποδοκιμασία: «τι θα πει έφυγες επειδή έφυγαν κι οι άλλοι!». **γ.** δεν έχει την παραμικρή σημασία, δε σημαίνει τίποτε: «τι θα πει πως είναι φτωχός! Έχει κι αυτός δικαιώματα στη ζωή». (Λαϊκό τραγούδι: *τι θα πει που είμαι πενηντάρης, λίγα θα δώσεις πολλά θα πάρεις*). βλ. και φρ. θα πει.

- τι θες να πεις, βλ. λ. [θέλω](#).

- τι να πει! έκφραση ειρωνείας σε άτομο που, παρ' όλες τις κατηγορίες που εκτοξεύουμε εναντίον του, δεν μπορεί να βρει καμιά δικαιολογία για να υπερασπίσει τον εαυτό του: «είναι ξενύχτης, μέθυσος, χαρτοπαίχτης, παραμελεί το σπίτι του, αλλά και άλλα τόσα να του καταμαρτυρήσω, τι να πει!». Πολλές φορές, η φρ. κλείνει με το ρε.

- τι να πει κανείς για το μουνί της αλληνής, βλ. λ. [μουνί](#).
- τι να πεις! έκφραση αδιαφορίας για κάτι δυσάρεστο, που επαναλαμβάνεται συχνά: «δυο αδέρφια είναι κι απ' το πρωί μέχρι το βράδυ μαλώνουν σαν τα κοπρόσκυλα. -Τι να πεις!».
- τι να πούμε τι! βλ. συνηθέστ. τι να λέμε τώρα! λ. [λέω](#). (Λαϊκό τραγούδι: **τι να πούμε τι**, τι να τραγουδήσουμε).
- τι να πω; **α.** έκφραση με την οποία δηλώνουμε πως δεν έχουμε καμιά δικαιολογία για κάποια άδικη, παράλογη ή παράνομη πράξη μας: «γιατί χτύπησες μικρό παιδί, ρε; -Τι να πω; || γιατί έβρισες γέρο άνθρωπο; -Τι να πω; || γιατί έφυγες χωρίς άδεια απ' τη δουλειά σου; -Τι να πω;». (Λαϊκό τραγούδι: *στο πατρικό το σπίτι μου θέλω για να γυρίσω με τι κουράγιο όμως να μπω και στους δικούς μου **τι να πω**, πώς να τους αντικρίσω;*). **β.** λέγεται και στην περίπτωση που δεν μπορούμε να εκφράσουμε με σιγουριά, με βεβαιότητα μια γνώμη για κάποιον ή για κάτι: «ποια είναι η γνώμη σου για τον τάδε; -Τι να πω; || μπορείς να με διαφωτίσεις σχετικά με τις προδιαγραφές του τάδε αυτοκινήτου; -Τι να πω;».
- τι να πω και τι ν' αφήσω! δηλώνει έντονη πίκρα και απογοήτευση για τις πολλές και δύσκολες καταστάσεις που αντιμετωπίζει κάποιος στη ζωή του και που δεν ξέρει ποια να αναφέρει για να παραπονεθεί: «πέρασες πολλές δυσκολίες στη ζωή σου; -Τι να πω και τι ν' αφήσω!». (Λαϊκό τραγούδι: **τι να πω και τι ν' αφήσω**, ποια φωτιά να πρωτοσβήσω).
- τι να σου πω τώρα! **α.** έκφραση δυσαρέσκειας ή δυσφορίας για την παράλογη συμπεριφορά, ιδίως απαίτηση κάποιου. **β.** έκφραση αγανάκτησης ή αποδοκιμασίας σε άτομο που ενήργησε λανθασμένα, που ενήργησε διαφορετικά από ό,τι του υποδείξαμε, ή που επιμένει σε κάτι που είναι λανθασμένο.
- τι πάει να πει, βλ. φρ. τι παναπεί, λ. παναπεί.
- το είπε έτσι, βλ. λ. [έτσι](#).
- το 'πε και το 'κανε, πραγματοποίησε την επιθυμία που είχε εκφράσει ή την απειλή, που είχε εκτοξεύσει εναντίον κάποιου: «ήθελε ν' αγοράσει το πιο καλό αυτοκίνητο μέσ' στην πόλη -ε, το 'πε και το 'κανε || είχε υποσχεθεί πως, όπου τον δει θα τον δείρει και το 'πε και το 'κανε γιατί, μόλις τον συνάντησε, τον έσπασε στο ξύλο».
- το 'πε νεράκι (ενν. το μάθημα), βλ. λ. νεράκι.
- το 'πε νερό (ενν. το μάθημα), βλ. λ. [νερό](#).
- το 'πε το ποίημα, βλ. λ. [ποίημα](#).
- τον (την) είπαν (ακολουθεί κάποιο όνομα), τον (την) βάφτισαν, τον (την) ονόμασαν: «την προηγούμενη Κυριακή βάφτισε το γιο του και τον είπαν Αλέξανδρο». Συνών. τον (την) έβγαλαν.
- του είπαμε να κλάσει κι αυτός ξεκλωώθηκε ή του είπαμε να κλάσει κι αυτός ξεπατώθηκε ή του είπαμε να κλάσει κι αυτός χέστηκε, βλ. λ. [κλάνω](#).
- του 'πα τα χρόνια (του) πολλά, βλ. λ. [χρόνος](#).
- του τα 'πα απ' την καλή κι απ' την ανάποδη, βλ. λ. [καλός](#).
- του τα 'πα ένα χέρι (χεράκι), βλ. λ. [χέρι](#).
- του τα 'πα έξω απ' τα δόντια, βλ. λ. [δόντι](#).
- του τα 'πα μια και καλή, βλ. λ. [καλός](#).

- του τα 'πα κατάμουτρα, βλ. λ. [κατάμουτρα](#).
- του τα 'πα μαζεμένα, βλ. λ. [μαζεμένος](#).
- του τα 'πα φάτσα μούρη, βλ. λ. [φάτσα](#).
- του τα 'πα φάτσα φόρα, βλ. λ. [φάτσα](#).
- του τα 'πα φόρα παρτίδα, βλ. λ. [φόρα](#)².
- του τα 'πα χαρτί και καλαμάρι, βλ. λ. χαρτί.
- του τα 'πα χοντρά, βλ. λ. χοντρός.
- τώρα θα τα πούμε όλα, βλ. φρ. εδώ θα τα πούμε όλα.
- ώσπου να πεις αμήν, βλ. λ. αμήν.
- ώσπου να πεις ένα, βλ. λ. ένα.
- ώσπου να πεις κρεμμύδι, βλ. λ. [κρεμμύδι](#).
- ώσπου να πεις κύμινο, βλ. λ. κύμινο.
- ώσπου να πεις τρία, βλ. λ. [τρία](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας